

אור שלום

מרכז גורני ללימוד פנימיים הגורם והמסייד
לאורו של האדמו"ר מקומאנא י"ט אהר"ר שלום ספרין לזכרו

דוא"ל - mailto:info@ohrshalom.net		באינטרנט - http://www.ohrshalom.net	
"נר ה' נשמת אדם" – העלון מוקדש לעילוי נשמות			
מוניח מיכאל בן יוסף	ברנה נדיה בת ברוך	סיניורו בן מנחם	ברך שרה בת יחיאל
יזדי רפאל בן משה	יולזרי לאה בת נסים	שפרה בת מרדכי	ירדנה בת יחזקאל
חיים בן יצחק	מנלה לאה בת מאיר	תמרה בת ליפוט אריה	כהן שולמית בת רפאל
הלנה בן פישל	פרנק רחל בת דוד	שרה בת שאול	סימה בת ישראל
ט"ז טבת תשס"ז		- פרשת ויחי -	
עלון מספר - 125	הד"נ - חברון - 16:29	מוצ"ש - חברון - 17:30	העורך - צחור נ.

מאורות הפרשה – הפזיזות טובה היא או לא?

בשעה שבידך יעקב אבינו את בניו - שבטי י-ה, אמר לראובן "פחז כמים אל תותר" (מט, ד). מפרש הרמב"ן: פחז לשון מהירות וקלות ראש. ובגלל פחזותו הפסיד ראובן את הבכורה, הכהונה והמלכות. זהו כוחו של היצר, כמו שמצאנו (נדרים ט): "ופחז עלי יצרי" הוא מושך את האדם לעשות מה שעולה בדעתו מיד, בלי שהות למחשבה, וכך יכול להכניעו אף בגירוי קטן.

מאיך מצאנו כי הפחזות הינה מידה טובה, כפי שמסופר (שבת פח). על רבא, שאצבעותיו נפצעו וזבו דם, ולא חש בכך בשל עומק עיונו בעסק התורה. אמר לו נכרי אחד: "אתם עם פזיז שהקדמתם נעשה לנשמע". שם נראה הדבר כשבח, ויש להבין האם הפחזות טובה או רעה?

ההבדל טמון בתוצאה. לאדם יש גוף מן האדמה, הסובל מהפרעותיו של היצר הרע, קנאה תאוה וכבוד, וכאשר יושב אדם ללמוד חש פתאום בצמא, לאחר ששוחה וחוזר ללימודו מפריעה לו היעדרות החברותא, אחר כך הוא מוצא פגם כלשהו בגמרא, כשמחליף אותה ובטוח כי עתה ילמד היטב חש לפתע בצמרמורת.

היצר אינו ישן, ומספק לו הפרעות ללא הרף, וכל מטרתו להפסיקו לרגע מן הלימוד. מאגר רעיונותיו בלתי נדלה, ויכול למלא ספר בן כרכים רבים, ויהיה זה ספר מעניין! זהו כוח הפחז השלילי. הצד השני של המטבע הוא פחז דקדושה. בשעה שזוכה האדם להתעוררות על ידי ראיית פני צדיק, עשיית מצווה, או לימוד כמה שעות, זמן של אור אלקי ורצון אמיתי, שכל הבלוי עולם הזה מאוסים אצלו, או אז ינצל את ההזדמנות, יאמר "נעשה ונשמע" ויקפוץ בלי היסוס.

לקבל על עצמו להתעלות ולהשתפר, ולשנות את דרכו לטוב, ולא ישעה לעצת היצר שאומר לו לנקוט אז בישוב הדעת, ולא בבת אחת. החיפזון הרע גורם לדיכאון, שככל שעסוקים בו שוקעים יותר, ואילו החיפזון הטוב הוא הדרך להצלחה.

מאורות המידות – "ויחי יעקב"

"ויחי ימי יעקב" (מז, כח). ויש לדקדק על מלת "ימי" היה לו לומר "ויהי שני חייו" מהו "ימי"?

ואמר האדמו"ר זיע"א אמנם נראה שאמר ימי לפי שהצדיק כל יום ויום חושב בעניין המיתה ואומר מחר יבוא ואיננו בעולם, כדרך שאמרו חכמינו ז"ל "כל יום ישוב פן ימות למחר", נמצא שמדת הצדיקים לחשוב תדיר ביום המוות, וכיון שהצדיקים סוברים לומר בכל יום למחר אני מת, ובא יום המחרת ולא מת, נמצא מרוויחים יום אחד, ולפי זה השנים של צדיקים הם שנים של ימים, ולזה הזכיר פה ימים ואמר "ויהי ימי יעקב שני חייו" לרמוז שכל שני חייו היו מקובצים ימים כיון שכל יום חשב שמא יבא מחר ואיננו כמדובר.

וזה סוד הנאמר "וידגו לרוב בקרב הארץ" (מח, טז), במדרש פירשו: "כדגים שפוחתים פיהם לטיפת מים כאילו לא טעמו", היינו אף שהם בקרב הארץ ועל כרחם עושים מעשים גשמיים מכל מקום יהיה עיקר החיות לה' יתברך כמו שכתוב "כי הם חיינו".

ועל כן "וירא מנחה כי טוב" (מט, טו). יששכר ראה את מנוחת עולם הבא כי טובה היא באמת. "ואת הארץ" - היינו תענוגי עולם הזה "כי נעמה" - היינו רק נעימים לפי שעה, לכן "ויהי למס עובד" - נעשו אצלו תענוגי עולם הזה כמס אשר מוכרח לקיים, ועסק בענייני עולם הבא, אשר המה טובים, וזה "ויט שכמו לסבול" - עול תורה, למען ישיג על ידה עולם הבא.

וכיצד יבוא האדם למדרגה זו? שיהיה בבחינת "דן ידין עמו כאחד שבטי ישראל... יהי דן נחש" (מט, טז). הכתוב מבאר ונותן עצה, מה יעשה למען יהיה ביכולתו לדון את מעשיו כבחינה של "יהי דן נחש" - אם יתנהג כנחש שאין לו הנאה באכילתו כי עפר לחמו, וכן אם ידין הדיין רק לטובת בעלי דין ולא להנאתו אז בודאי ידון את ענייניו הקרובים לקב"ה כמו הרחוקים.

ומכאן נבין הנאמר "ויראו אחי יוסף כי מת אביהם" (ג, טו). כפירש"י כי בתחילה היו אוכלים עמו על שלחן אחד. וצריך להבין איך יוסף הצדיק עשה כן ורצה לנקום מאחיו עד ששלחו אליו "אביך צוה" וכו'?

אלא שהיה יוסף דואג אולי יקלקלו דרכיהם ויתערבו במצרים וילמדו מעשיהם כאשר היה באמת אחר כך, רק כל זמן שהיה אביו חי הוא היה משגיח עליהם, ולאחר מותו פחד מפני זה, ולכן הראה להם כאילו רוצה לנקום בהם ויהיו בדאגה תמיד כי יהרגם יוסף ולא יעלה על לבם לחטוא ולא יתאוו תאוה כלל.

ושוב כשבאו לפניו לבקש חנינה מלפניו אמר להם שיתבוננו "אתם חשבתם עלי רעה אלוקים חשבה לטובה" ומה האדם "רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום", ו"התחת אלוקים אני" ובכל זאת אתם יראים מלפני, קל וחומר, בן בנו של קל וחומר איך תיראו ליום הדין ויום התוכחה, (והן הן דברי המדרש "מה נעשה ליום הדין אם בתוכחתו של יוסף לא יכלו לעמוד).

מאורות הדרש – נסיון העוני וניסיון העושר

עול התורה היא המצילה מן הניסיונות מובא בספרי המוסר הקדמונים ששנים הם הניסיונות בכלל שעומדים לפני האדם, ניסיון העוני וניסיון העושר.

והם מוסיפים לומר שניסיון העושר הוא חמור הרבה יותר מאשר ניסיון העוני שלפעמים נשבר לבו של האדם, בו, אלא שתורתו יכולה לעמוד לו בזאת לבל ימוט ויחזיק מעמד, מה שאין כן ניסיון העושר שעלול לסנוור עיני אדם ולנתקו מתורתו, כי התורה זקוקה לכך שיקדיש לה את זמנו, לבו ומרצו, והוא הולך ומשקיע את כל אלה בהשגת עשרו.

משמשיג אדם עושר הרי מסתכן הוא בנפשו. כנאמר "וישמן ישורון ויבעט" - העושר והשובע עלולים להביא לידי בעיטה באמונה חלילה. ומה העצה לכך? - להטיל את עצמו תחת עולה של תורה, שיעמול העשיר ויטייג בתורה, ועסקו זה בתורה יתיש את כח הברק החיצוני של עשרו ויציל באמונתו מללכת שולל אחרי השפעת מעמדו המזהיר והמתעה בקרב החברה האמידה.

בברכתו ליששכר אומר יעקב אבינו "וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה", וכפי שמפרש רש"י "ראה לחלקו ארץ מבורכת וטובה". ומה העצה אם כן שהעושר לא יוליך שולל את בעליו ושיוכל לעמוד בו בניסיון זה? - "ויט שכמו לסבול", ושוב כדברי רש"י שם לסבול "עול תורה".

כי אכן זאת העצה לאדם שהגיע לכלל עושר ואינו רוצה להסתכן בנפשו, שיטיל עול תורה על צווארו, לא יחוס על זמנו וכוחותיו הדרושים לו לעסקיו ויקבע עתים לתורה ביום ובלילה, ועד כמה שיכבד עליו הדבר ידע כי בנפשו הוא וכי רק בזאת יוכל לעמוד בניסיון להחזיק מעמד במעמדו ולשמור על רוחו ונשמתו מן הסכנה האורבת לו יום ויום ושעה ושעה.

וגם בניסיון העוני כפי שנוזכר למעלה, יוכל האדם להתחזק רק בתורה. ופירשו בדרך רמז את הפסוק "לולא תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי" במובן זה. כי שנים הם הדברים ששוברים לבו של אדם וכוחותיו, העוני, כפי שיודע וחש בכך מי שהתנסה בו, והתורה, כפי שכבר אמרו חז"ל "התורה מתשת כוחו של אדם" ובייחוד היא מתשת ושוברת את תאוותיו ואת גאותו ואת כל מידותיו הרעות.

ואומרים לו אפוא לאדם, אם כבר נגזר עליך שכוחותיך יותשו וישברו הרי מוטב שיהא זה על ידי תורה, שאלמלא היא "אבדתי בעניי". שבירת הכוחות שעל ידי התורה אינה אובדן לאדם אלא תחילת בנינו וקיומו לחיי רוח ונשמה לעדי עד.

מאורות הזוהר – ימיו של אדם בעולם הזה הם לבושי בעולם הבא

ר' יהודה פתח וכו': ר"י פתח ואמר, "החרשים שמעו והעורים הביטו" וגו' (ישעיה מב) החרשים שמעו - אלו הם בני אדם שאינם מקשיבים לדברי תורה, ואינם פותחים אזניהם לשמוע למצות אדונם. והעורים - הם שאינם מסתכלים לדעת על מה הם חיים, כי בכל יום ויום יוצא כרוז, וקורא, ואין מי שישגיח עליו. דתניא אינון יומין וכו': שלמדנו, אלו הימים של האדם משעה שנברא, הנה באותו יום שיצא לעולם, נמצאים כבר כולם בקיומם, [שהם הארות ממשיות, שמהן נמשכים ימיו של האדם], והולכים ומשוטטים בעולם, יורדים ומזהירים את האדם, כל יום ויום בפני עצמו, וכאשר היום בא ומזהיר את האדם, והאדם עושה ביום ההוא עבירה לפני אדונו.

יום ההוא עולה בבושה ומעיד עדות עליו, והוא עומד בחוץ בלבדו. ותאנא בתר דקאים וכו': ולמדנו אחר שעומד בלבדו בחוץ, הוא יושב ומחכה עד שהאדם יעשה תשובה על החטא. זכה ועשה תשובה, שב היום למקומו, לא זכה - שלא עשה תשובה, אותו יום אחד יורד ומשתתף עם הרוח שבחוץ וחוזר לביתו. ומתתקן בצורת אותו אדם ממש, כדי להרע לו. והיום יושב עמו בביתו. ואם הוא זוכה ועושה תשובה - מגורו עמו לטוב, ואם לא זכה מגורו עמו לרע.

בין כך וכו': בין כך ובין כך, נמנו הימים של אותו אדם והם חסרים, ואלו שנשארו מחמת חטאים אינם נכנסים במנין, ווי לאותו אדם שגרע ימיו לפני המלך הקדוש, ואין לו למעלה ימים להתעטר בהם בעולם ההוא, ולקרוב עמהם לפני המלך הקדוש. ת"ח כד קריבו וכו': בוא וראה, כשימים האלו קרבים לפני מלך הקדוש, אם אותו אדם שנפטר מן העולם הוא צדיק, הוא עולה ונכנס בימים האלו, והם לבושי כבוד, שנשמתו מתלבשת בו. ואלו הימים היו משום שזכה בהם ולא חטא בהם.

ווי לההוא וכו': אוי לאדם שגרע ימיו למעלה, וכשרוצים להלביש אותו בימיו, אלו הימים שקלקל אותם בחטאיו חסרים מלבוש ההוא, והוא מתלבש בכלי חסר, וכל שכן אם רבים המה הימים שנתקלקלו, ולא יהיה אל האדם במה להתלבש בעולם ההוא, אוי לו אוי לנפשו שדנים אותו בגיהנם על אלו הימים, ימים על ימים, ימים כפולים, על יום אחד מענישים אותו שנים, וכשהוא יוצא מן העולם אינו מוצא ימים להתלבש בהם ואין לו לבוש במה להתכסות, אשרי הם הצדיקים שימיהם כולם גנוזים אצל המלך הקדוש, ונעשה מהם לבושי כבוד להתלבש בהם בעולם הבא.

חזינן ברזא וכו': למדנו בסוד המשנה, מה שכתוב, "וידעו כי ערומים הם", ידיעה ידעו ממש, שאותו לבוש כבוד, שנעשה מן הימים, חסר מהם ולא נשאר להם, אף יום מהם להתלבש בו, וזה שכתוב "גלמי ראו עיניך" וגו'. שסובב על אדה"ר, "ימים יוצר" - ודאי, שנוצרו להיות לבוש, "ולא אחד בהם" - שלא נשאר לו אחד מהם להתלבש בו. עד דאשתדל וכו': עד שהשתדל אדם ועשה תשובה והקב"ה קבל תשובתו, ועשה לו כלי ולבוש אחר, ולא מן ימיו, כי לא תיקן בתשובתו את החטא דעץ הדעת בשלימות, זה שכתוב "ויעש ה' אלוקים וגו' כתנות עור וילבישם".

ת"ח באברהם דזכה וכו': בוא וראה באברהם שזכה, מה כתוב, "בא בימים", משום שזכה, לכן כשנסתלק מן העולם הזה, כאלו הימים שלו ממש נכנס ונתלבש בהם, ולא גרע כלום מאותו לבוש הכבוד, כי כתוב, בא בימים, באיוב מה כתוב, "ויאמר ערום יצאתי" וגו', כי לא נשאר לו לבוש להתלבש בו. תנא זכאין אינון וכו': למדנו, אשרי הם הצדיקים, שימיהם נקיים מחטא, ונשארים לעולם הבא, וכשיוצאים מן העולם, מתחברים כולם ונעשים להם לבוש כבוד להתלבש בהם, ובלבוש ההוא זוכים להתענג בעולם הבא, ובלבוש ההוא עתידים לקום בעולם ולחיות בתחיית המתים, כל אלו שיש להם לבוש יקומו, זהו שכתוב, "ויתיצבו כמו לבוש" (איוב לח) אוי לרשעי העולם, שימיהם נחסרו בעונותיהם, ולא נשאר מהם במה להתכסות כשיצאו מן העולם.

תאנא כל אינון וכו': למדנו כל אלו הצדיקים שזכו להתלבש בלבוש כבוד מן הימים שלהם, הם מתעטרים בעולם ההוא מעטרות שנתעטרו בהם האבות, מאותו הנהר הנמשך ויוצא לגן עדן. כמו שכתוב "ונחך ה' תמיד" וגו' (ישעיה נח). ורשעי העולם שלא זכו להתלבש בלבוש של הימים שלהם, עליהם כתוב, "והיה כערער בערבה" וגו' (ירמיה יז). אמר ר' יצחק וכו': אר"י, אשרי חלקו של יעקב, שבטחון גדול היה לו, שכתוב "ושכבתי עם אבותי", שזכה בהם באחר, זכה בהם, להתלבש בימים של עצמו ובימים שלהם.

מאורות היכל הברכה – "ומולדתך אשר הולדת"

כתב הסבא קדישא המהרי"א [בראשית, ו] וז"ל "ומולדתך, הולדת, מלאין ואו כי מה שהוליד באחוריים שיצאו עשר טיפין מבין אצבעותיו לך יהיו וקבלו תיקון על ידי עשרת הרוגי מלכות על שם אחיהם שהם עשרת השבטים יקראו, אבל לא ממש היו עשרת השבטים אלא בעיבור בהעברה בעלמא, ולא סבלו צער הריגה כלל. ולזה מלא ואו, שאח"כ יצאו ע"י יסוד, כמבואר בגלגולים והבן היטב.

מאורות הסיפור החסידי – אהבה לכל יהודי באשר הוא

שעת לילה מאוחרת, צלצול טלפון חד פלח את הדממה בביתו של יהודה. הוא הרים את שפופרת הטלפון. "הלו, יהודה", נשמע קולה של אמו. היא נשמעה מתוחה ומודאגת.

"שלום, אמא, מה שלומך?" התעניין יהודה. "ב"ה, שלומי טוב, אבל אבא לא חש בטוב. שוב סובל הוא מכאבים בחזהו ומפעימות לב מהירות מדאי, הזמנו את ד"ר ליבוביץ, והוא אמר, שאם התרופות לא ישפיעו והמצב יורע, עלינו להעבירו לבית החולים". קולה של אמו נשבר. גם יהודה הודאג. אביו סבל בליבו, ואמו חיה בחרדה מתמדת לשלומו.

"אל תדאגי, אמא, ה' יעזור", הרגיע אותה יהודה, אני בטוח שמצבו יוטב עוד מעט. הנה מיד אצא לדרך ואהיה אתכם. אמו של יהודה סירבה. השעה מאוחרת ולא תצליח להגיע לירושלים. רק דבר אחד אני מבקשת, לך לרבי מפיטסבורג והזכר את שמו של אבא לפני הרבי, בקש, שיברך אותנו ברפואה שלמה". יהודה הבטיח. הוא הביט בשעונו.

השעה היתה שתיים עשרה בלילה. הוא היסס אם נכון הוא להפריע את מנוחת הרבי. "אגש לביתו", החליט, "ואבדוק האם נרדמו בני הבית, או אולי עדיין הם ערים ואפשר להיכנס אל הרבי". יהודה הלך לבית הרבי, הוא התקרב אל הדלת, ולרווחתו שמע קולות ורחשים מתוך הדירה. כנראה, עדיין ערים בבית, שמח יהודה ודפק קלות על הדלת. איש לא ענה. הוא לחץ על הידית. הדלת נפתחה, והוא נכנס פנימה לעבר חדר הרבי. דלת החדר היתה פתוחה מעט, ולעיניו של יהודה נגלה מחזה מזעזע לב ונפש.

הרבי ישב על כסאו, בידו ספר תהלים והוא בוכה בכי תמרורים. הוא כלל לא הבחין באיש, כה שקוע היה בצערו. נבהל יהודה ונסוג לאחוריו. הוא חש, כי כל גופו רועד. התרחש אסון בביתו של הרבי?

לפתע יצאה הרבנית מן המטבח. "אל תיבהל", אמרה לו, כשהבחינה בחדרתו, "ב"ה לא קרה בביתנו דבר. אלא שכעת שב הרבי מהחדר, שבו הוא מקבל קהל, ובידיו פתקאות המלאות בצרותיהם של ישראל. לבו שבור ורצון והוא בוכה בלי הרף. יכול אתה להיכנס, ולבקש את ברכתו!" יהודה נכנס שוב לחדרו של הרבי. הרבי עדיין ישב על כיסאו ובכה.

כשראה את האברך, הצביע על "קוויטל" מתוך הערמה ונאחז: "הקוויטל מלא בסיפור צרותיו של הכותב: מחלות, קשיים בחינוך הבנים, חובות כספיים, בעיות קשות של שלום בית... קשה, קשה לי כל כך לשאת את כאבו של האיש". "מיהו האיש?" שאל יהודה, "האם ממקורביו של הרבי הוא?" "לא", ענה הרבי, "אינני מכיר אותו כלל. הוא יהודי מגרוזיה, שיש לו צרות ובעיות קשות ביותר, והוא בא ובכה לפני מאוד. וכעת יושב אני ובוכה ומבקש עבורו ישועה מהקב"ה. [לוקט מהספר "אבא לכולם"]

מאורות לילדים ונוער – הרה"ק רבי רפאל מבערשיד זצוק"ל

רבינו הוא גדול תלמידי הרה"ק רבי פנחס מקאריץ, היה מפורסם בעבודתו הק' על מדת האמת. נסתלק לשמי רום ט"ו טבת תקפ"ז ומנוחתו כבוד בעיר סאראשה. כשישב פעם רבינו ודיבר כדרכו בקודש מגנות השקר עד למאוד, קם אחד מהמסובים לצאת משם, ושאלו, למה הוא הולך? וענה הלה שמתפרנס ממסחר הדגים, והוא נכשל בשקר בכל עת ורגע כששואלים אותו אם הדגים חדשים וכדומה, ואם יפסיק לשקר יצטרך לנעול את חנותו על מנעול ובריח.

ואמר לו רבינו אייעץ לך האיך תינצל מן השקר, שתחליט בעצמך סכום פעוט כחמש קופיקות שעל רווח קטן כזה לא תשקר בשום אופן, וכשתשלוט בעצמך בזה, תגמור בדעתך שעל סכום של עשרה קופיקות רווח אינך משקר, וכן הלאה... וקיבל הלה את העצה, ולאחר זמן לא היה מוציא דבר שקר מפיו בעד כל הון דעלמא, והתפרסם כאיש דובר אמת, וגם פרנסתו נתרבתה ונתברכה מאוד שרבים באו לקנות אך אצלו משום שמו הטוב.

סיפרו לרבינו על אשתו הרבנית שהיא מפזרת הרבה בהוצאות הבית יתר מן ההכנסה, ונכנס אצלה וישב על הספסל ואמר בניחותא - סערצי קרוין, שלום שלום שלום! שמעתי שאת מוציאה על צרכי הבית יותר מהצורך, אך הרי איתא שמחלוקת אחת דוחה מאה פרנסות ואם כן מה אועיל שאריב אתך וכי ישופר בגלל זה פרנסתי. וסיים: שלום שלום שלום... זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל. [נלקט מ"מאמר מרדכי"]

החידה השבועית -

א. היכן מצינו בפרשתנו ששינו בדיבור מפני השלום?

ב. מי לא נשא את ארונו של יעקב?

ג. מדוע נקרא הנחש "שפיפון"?

ד. מה פירוש מילים: "גפן", "עירה", "שורקה" לפי תרגום אונקלוס שהביא רש"י?

השולח נתן אלוה אבית המדינה "אור שלום" קריב ארכה ג.ב. 88 מיקוד 90100

השפור השבועי המקיים בכל יום ממישי בבית גב"צ מקלט בניני 400 בשעה 21:30 הציבור מלפון

חזק חזק ונתחזק